

Bälgsjön

ARBOGAÅNS VATTENSYSTEM

Sjötyp: Näringsfattig
Sjöyta: 2,67 km²
Höjd över havet: 174 m
Maxdjup: 49,0 m
Medeldjup: 10,0 m
Omsättningstid: 4,4 år

Kommun: Nora
Vattendistrikt: Norra Östersjön
Terrängkartan: 11E SO
EU-id: SE660495-144897
Utloppskoordinater: 6604950, 1448970
Avrinningsområdets areal: 17,60 km²

Bälgsjön. ©Lantmäteriet

Omgivningar

Bälgsjön ingår i Arbogaåns vattensystem och är belägen ca 2,5 km nordväst om Striberg. Vatten tillförs sjön från Holmsjön i nordväst samt från våtmarker och mindre vattendrag i omgivningen. Sjön har flera utlopp. Ett i sydväst, varifrån avrinning sker till sjön Saxen och två i sydost som via Ringshyttebäcken leder vattnet vidare till Dammsjön.

Berggrunden i området kring Bälgsjön består av leptit och hälleflinta. Jordarterna består huvudsakligen av grov morän med en del mindre torvområden. Sjöns stränder är steniga/blockiga och mestadels branta.

Bälgsjöns omgivningar är kuperade och domineras av tallskog med inslag av gran och björk. I låglänta partier finns mossar och kärr, av vilka de flesta är utdikade. Väster om sjön finns lövskog och ett område med betesmark. Där, samt vid utloppet till Ringshyttebäcken, ligger också den enda bebyggelsen kring sjön. I tabell 1 redovisas markanvändningen i Bälgsjöns avrinningsområde.

Tabell 1. Markanvändning i Bälgsjöns avrinningsområde, vars totala area är 17,60 km². Data från SMHI.

Markanvändning	Areal (km ²)	Markanvändning	Areal (km ²)
Skog	12,52	Annan öppen mark	0,24
Sankmark	0,005	Vatten	3,45
Jordbruksmark	0,004	Tätort	-
Hyggen	1,39	Annan koncentrerad bebyggelse	-

Djur och växter

Fisk

Bälgsjön nätprovfiskades 1978 och 2004. Vid båda tillfällena påträffades abborre, mört och gädda. 1978 påträffades även siklöja och 2004 gers. År 1993-95 utplanterades regnbåge i sjön och 1997 skedde utplantering av regnbåge. I avflödet Ringshyttedäcken finns öring.

Bottenfauna

Sjöns bottenfauna undersöks vartannat år. Bälgsjön är en näringsfattig sjö med låg produktivitet, vilket innebär att bottenfaunapopulationen i sjön totalt sett är liten. Sammantaget bedöms profundalfaunan 2010 och 2012 att statusen är god.

Växtplankton

Vartannat år analyseras sjöns sammansättning av växtplankton. Vid en sammanvägning av statusen av växtplanktonsamhället 2010 och 2012 är bedömningen att statusen är hög.

Växtlighet

I sjön växer notblomster, vass, flaskstarr, trådstarr, gul- och vit näckros i sparsamma och spridda bestånd.

Övrigt djur- och växtliv

Inom sjöns avrinningsområde finns rikligt med bäver samt orre och järpe. Ca 10 sjöberoende fågelarter har observerats, bl.a. smålom, fiskgjuse, gråtrut.

Vattenkvalitet

Bälgsjön är en näringsfattig sjö med måttligt brunfärgat vatten. Sjön har en svag buffertkapacitet mot försurning. Kalkning har skett direkt i sjön från 1978 till 1989. Sjön kalkades inte mellan 1990 och 1993, men från men mellan 1994 och 2013 har kalkning skett i två mindre sjöar uppströms, vilket har gjort att tillrinnande vatten till sjön i stor utsträckning inte är försurat. Innan kalkningen började hade sjön ett pH-värde mellan 5,5-6,0. Idag är bedöms Bälgsjöns vatten inte vara försurad och kalkningen i dess avrinningsområde är vilande tills vidare.. Vid senaste undersökningen var kvicksilverhalten i gädda låg. I tabell 2 finns mer information om vattenkemin i Bälgsjön.

Tabell 2. Vattenkemidata från Bälgsjön. Medelvärdena är baserade på provtagningar från åren 2012-2014 alternativt den senaste provtagningen. Färgade värden anger statusklassning, se [läsanvisningar](#).

Parameter	Medelvärde	Min-Maxvärde	Antal prov	Provtagningsår
pH	6,6*	6,5-6,8	8	2012-2014
Alkalinitet (mekv/l)	0,08	0,07-0,11	8	2012-2014
Siktdjup (m)	4,5	4,0-4,9	2	2013-2014
Vattenfärg (mg Pt/l)	43**	35-60	6	2012-2014
Totalfosfor (µg/l)	3	2-3	2	2013-2014
Totalkväve (µg/l)	277	245-308	2	2013-2014
Hg i gädda (mg/kg)	0,37	Medelvärde 6 fiskar		1998

*NV Handbok 2007:4 och expertbedömning. **Motsvarar absorptionskoefficienten 0,09(vid 420/5 nm).

Statusbedömning

Bälgsjöns ekologiska status har bedömts som *god*. Det är sammanvägningen av fisk (god), bottenfauna (bottenlevande djur) (hög), artsammansättningen hos växtplankton (alger) (hög) och vattenkemin (god) som varit avgörande för bedömningen. Modifierat provfiske 2004 visar på god förnyring av mört. De allmänna förhållandena, som är en sammanvägning av klassificeringarna för näringsämnen (hög status) och försurning (god status), har sammantaget god status. Sjön har varit utsatt för påverkan från försurning och har kalkats flera gånger i sjön och i uppströms belägna sjöar sedan 1978. Den senaste utvärderingen visar att sjön inte längre är försurad. Det förekommer vandringshinder i anslutning till vattenförekomsten.

Bedömningsgrunder i föreskrift har tillämpats, bortsett från kvalitetsfaktorn fisk och försurning som klassats som expertbedömning. För mer information om bedömningen, se <http://www.viss.lst.se/Waters.aspx?waterEUID=SE660495-144897>.

Övervakningsprogram

Bälgsjön ingår i den samordnade recipientkontrollen för Arbogaån sedan 1974. Sjön ingår även i programmen *Kalkningens kemiska effektuppföljning*.

Naturvårds- och friluftssintressen

Bälgsjön är upplåten för fritidsfiske och förvaltas av Bälgsjöns Fiskevårdsområdesförening. Dess avrinningsområde har något av en vildmarksprägel vilket gör det attraktivt för fritidssysselsättningar som kanot och fiske. Sjöns är dock inte särskilt välbesökt, vilket troligen beror på det relativt avskilda läget.

Mänsklig påverkan

Bälgsjön kan påverkas av skogsbruket i området. Kalkningsåtgärder genomförs uppströms sjön. Sjön är råvattentäkt för Nora kommun. Sjöns vattenstånd är reglerat. Under slutet av 1980-talet ändrades utloppet vid Ringshyttebäcken genom att ytterligare en fåra sprängdes. Väster om sjön finns två förorenade områden, en gruva (Strandgruvan) och ett område med primära metallverkan (Bälgsjöbodarna). I väster, öster och söder går bilväg bitvis strandnära.

Områdesskydd

Sjön ingår i ett vattenskyddsområde eftersom den utgör ytvattentäkt för större delen av Nora kommun.

Referenser

[Arbogaåns vattenförbund](#).

[Artportalen](#).

IVL Svenska Miljöinstitutet AB. [Kvikksilver i biota](#)

Länsstyrelsen i Örebro län, 1987. Vattenregister/sjöbeskrivning – Bälgsjön.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1997. [Föreskrifter för vattenskyddsområde för Nora kommuns vattentäkt i Bälgsjön. Örebro läns författningssamling. 18FS 1997:77.](#)

Länsstyrelsen i Örebro län, 2010. [Åtgärdsplan för kalkningsverksamheten i Örebro läns sjöar och vattendrag 2010-2015.](#)

Naturvårdsverket, 2007. [Status, potential och kvalitetskrav för sjöar, vattendrag, kustvatten och vatten i övergångszon. Bilaga A-Bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag. Handbok 2007:4.](#)

Nora kommun, 1988. Bälgsjön - Råvattentäkt i ett område med intensivt skogsbruk. Behov av skydd. Miljö och hälsoskyddsnämnden.

SLU, [Databasen för provfiske i sjöar](#).

SLU, [Vattenkemi- och biologiska data](#).

SMHI, [Svenskt vattenarkiv \(SVAR\)](#)

[VISS - VattenInformationsSystem för Sverige](#). Nationell databas över svenska vattenförekomster.

Länsstyrelsen
Örebro län